કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

કેલેન્ડર - ૨૦૨૩

કેન્દ્રીય તાલીમ

ક્ષેત્રીય તાલીમ

ક્ષેત્રીય દિવસ

ટેકનોલોજી સપ્તાહ

પ્રાકૃતિક કૃષિ નિદર્શન

પ્રાકૃતિક કૃષિ પ્લોટ નિદર્શન

પ્રાકૃતિક કૃષિ મેળો

પ્રાકૃતિક કૃષિ વર્કશોપ

માર્ગદર્શન : ડો. એચ. એમ. ગાજીપરા, વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રી, જૂ.કૃ.યુ., જૂનાગઢ.

સંકલન : ડો. એચ. આર. વદર

શ્રી વી. એમ. સાવલીયા

ડો. એચ. એ. પટેલ

શ્રી ડી. એન. હડીયા

શ્રી એ. એમ. ગામીત

શ્રી કે. એન. વાજા

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,

ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

જાન્યુઆરી ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧ પોષ સુદ દશમ	૨ પોષ સુદ એકાદશી	૩ પોષ સુદ બારસ	૪ પોષ સુદ તેરસ	૫ પોષ સુદ ચૌદશ	૬ પોષ સુદ પૂનમ	૭ પોષ વદ એકમ
૮ પોષ વદ બીજ	૯ પોષ વદ બીજ	૧૦ પોષ વદ ત્રીજ	૧૧ પોષ વદ ચોથ	૧૨ પોષ વદ પાંચમ	૧૩ પોષ વદ છઠ્ઠ	૧૪ પોષ વદ સાતમ
૧૫ પોષ વદ આઠમ	૧૬ પોષ વદ નોમ	૧૭ પોષ વદ દશમ	૧૮ પોષ વદ એકાદશી	૧૯ પોષ વદ બારસ	૨૦ પોષ વદ ચૌદશ	૨૧ પોષ વદ અમાસ
૨૨ મહા સુદ એકમ	૨૩ મહા સુદ બીજ	૨૪ મહા સુદ ત્રીજ	૨૫ મહા સુદ ચોથ	૨૬ મહા સુદ પાંચમ	૨૭ મહા સુદ છઠ્ઠ	૨૮ મહા સુદ સાતમ
૨૯ મહા સુદ આઠમ	૩૦ મહા સુદ નોમ	૩૧ મહા સુદ દશમ				૧૪-મકરસંક્રાંતી ૨૬-પ્રજાસત્તાક દિન

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

જીવામૃત : દુનિયાના શ્રેષ્ઠ ખાતર

જીવામૃત બનાવવા માટેની સામગ્રી

વસ્તુ	પ્રમાણ	ઉપયોગીતા
દેશી ગાયનું તાજુ છાણ	૧૦ કિલો	નાઈટ્રોજન, પોટાશ, કેલ્શિયમ, મેગ્નેશીયમ, ગંધક, લોહ, મેંગેનિઝ, જસત, તાંબુ, બોરોન, મોલીબ્લેડમ.
દેશી ગાયનું ગૌમુત્ર	૧૦ લીટર	નાઈટ્રોજન, સલ્ફર, કોપર આર્યન, એમોનિયા, યુરીક એસીડ, ફોસ્ફેટ, સોડીયમ, પોટેશિયમ, મેંગેનિઝ, કાર્બન, એસીડ, કેલ્શિયમ, નમક અન્ય મિનરલ્સ, વિટામીન–એ,બી,સી,ડી, લેક્ટો–એન્ઝાઈમ, પાણી, હ્યુમીક એસીડ, સાયટોકાયનીન, હાઈડ્રોઓક્સાઈડ.
કોઈપણ કઠોળનો લોટ	૨ કિલો	પ્રોટીન અને ફાઈબર
દેશી ગોળ	૨ કિલો	સુક્રોસ અને અસંખ્ય બેક્ટેરીયા
વડની નીચે (તળાવની માટી)	૫૦૦ ગ્રામ	અસંખ્ય બેક્ટેરીયા

જીવામૃત બનાવવાની રીત

- ૨૦૦ લીટર પાણીમાં બધી જ વસ્તુ ઉમેરો
- દિવસમાં સવાર–સાંજ ઘડીયાળના કાંટાની દિશામાં ૩–૩ મિનિટ હલાવવું
- જીવામૃતને છાંયડામાં રાખવું
- ૪–૬ દિવસમાં જીવામૃત તૈયાર

જીવામૃત નો ઉપયોગ

- જીણા કપડાથી ગાળીને ૧ થી ૩ વાર છંટકાવ કરી શકાય – ધોરીયા તેમજ ડ્રીપમાં આપી શકાય છે.
- છંટકાવ વખતે પંપમાં ૧ થી ૧.૫ લીટર જીવામૃતનું પ્રમાણ રાખવું.
- જીવામૃતને કોઈપણ રાસાયણીક દવા સાથે વાપરવું નહીં.
- જીવામૃત ૨૧ દિવસે આપવું – કઠોળ, પાક, ધાન્યપાક, ફળઝાડ, શાકભાજી કે કંદમુળ તેમજ કોઈપણ પાકમાં આપી શકાય.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
			૧ મહા સુદ એકાદશી	૨ મહા સુદ બારસ	૩ મહા સુદ તેરસ	૪ મહા સુદ ચૌદશ
૫ મહા સુદ પૂનમ	૬ મહા વદ એકમ	૭ મહા વદ બીજ	૮ મહા વદ ત્રીજ	૯ મહા વદ ચોથ	૧૦ મહા વદ ચોથ	૧૧ મહા વદ પાંચમ
૧૨ મહા વદ છઠ્ઠ	૧૩ મહા વદ સાતમ	૧૪ મહા વદ આઠમ	૧૫ મહા વદ નોમ	૧૬ મહા વદ અગિયારસ	૧૭ મહા વદ બારસ	૧૮ મહા વદ તેરસ
૧૯ મહા વદ ચૌદશ	૨૦ મહા વદ અમાસ	૨૧ ફાગણ સુદ બીજ	૨૨ ફાગણ સુદ ત્રીજ	૨૩ ફાગણ સુદ ચોથ	૨૪ ફાગણ સુદ પાંચમ	૨૫ ફાગણ સુદ છઠ્ઠ
૨૬ ફાગણ સુદ સાતમ	૨૭ ફાગણ સુદ આઠમ	૨૮ ફાગણ સુદ નોમ				૧૮-મહાશીવરાત્રી

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: ઘન જીવામૃત ::

ઘન જીવામૃત બનાવવાની પદ્ધતિ :–

- ૨૦૦ કિ.ગ્રા. છાયડામાં અથવા હળવા તડકામાં સુકવેલ, ચાળણીથી ચાળેલ ગાયનું છાણ લઈ તેમને ફેલાવવું.
- તેના ઉપર છાણથી દસમાં ભાગનું (આશરે ૨૦ લીટર) જીવામૃતનો છંટકાવ કરીને બરાબર રીતે ભેળવવું.
- આ મિશ્રણને ૪૮ કલાક માટે છાયામાં રાખી ત્યારબાદ પાતળા સ્તરમાં સુકવવું.
- આ સ્તરને દિવસમાં બે–ત્રણ વખત ઉપર નીચે કરવું.
- સંપૂર્ણ સુકાય જાય ત્યારે ગાંગડાનો ભુકો કરવો.
- ત્યાર બાદ શણના કોથળામાં ભરી, જમીનથી ઉપર, લાકડાના મેડા ઉપર રાખવું.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

માર્ચ ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૭-હોળી, ૮-ધુળેટી ૨૨-ચેટીચંડ/ગુડી પડવો ૩૦-રામનવમી			૧ ફાગણ સુદ દશમ	૨ ફાગણ સુદ એકાદશી	૩ ફાગણ સુદ એકાદશી	૪ ફાગણ સુદ બારસ
૫ ફાગણ સુદ તેરસ	૬ ફાગણ સુદ ચૌદશ	૭ ફાગણ સુદ પૂનમ	૮ ફાગણ વદ એકમ	૯ ફાગણ વદ બીજ	૧૦ ફાગણ વદ ત્રીજ	૧૧ ફાગણ વદ ચોથ
૧૨ ફાગણ વદ પાંચમ	૧૩ ફાગણ વદ છઠ્ઠ	૧૪ ફાગણ વદ સાતમ	૧૫ ફાગણ વદ આઠમ	૧૬ ફાગણ વદ નોમ	૧૭ ફાગણ વદ દશમ	૧૮ ફાગણ વદ એકાદશી
૧૯ ફાગણ વદ બારસ	૨૦ ફાગણ વદ ચૌદશ	૨૧ ફાગણ વદ અમાસ	૨૨ ચૈત્ર સુદ એકમ	૨૩ ચૈત્ર સુદ બીજ	૨૪ ચૈત્ર સુદ ત્રીજ	૨૫ ચૈત્ર સુદ ચોથ
૨૬ ચૈત્ર સુદ પાંચમ	૨૭ ચૈત્ર સુદ છઠ્ઠ	૨૮ ચૈત્ર સુદ સાતમ	૨૯ ચૈત્ર સુદ આઠમ	૩૦ ચૈત્ર સુદ નોમ	૩૧ ચૈત્ર સુદ દશમ	

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: બીજામૃત ::

બીજામૃત બનાવવાની સામગ્રી :

- દેશી ગાયનું તાજુ છાણ : ૫ કિલો
- દેશી ગાયનું ગૌ મુત્ર : ૫ લિટર
- ચુનો : ૨૫૦ ગ્રામ
- વડ નીચેની માટી : ૧ મુઠી
- પાણી :- ૨૦ લીટર

બીજામૃત બનાવવાની પદ્ધતિ : (૧૦૦ કિ.ગ્રા. બીજ માટે)

- ઉપરોક્ત બધુ ભેળવી કોથળાથી ઢાંકી રાત ભર રાખવું.
- ત્યારબાદ બીજને પટ આપવું અને છાયામાં સુકવવાના છે.
- બીજનો ઉગાવો સારો મળે, રોગ પ્રતિકારક શક્તિ વધે અને ફુગનાશક છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

॥ કૃષિમૂલમ્ જગત્ સર્વમ્ ॥

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

એપ્રિલ ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૩૦ વૈશાખ સુદ દશમ	૪-મહાવીર જયંતિ ૭-ગુડ ફ્રાઈડે	૧૪-ડો. આંબેડકર જયંતિ ૨૨-રમઝાન ઈદ ૨૨-શ્રી પરશુરામ જયંતિ				૧ ચૈત્ર સુદ એકાદશી
૨ ચૈત્ર સુદ બારસ	૩ ચૈત્ર સુદ તેરસ	૪ ચૈત્ર સુદ તેરસ	૫ ચૈત્ર સુદ ચૌદશ	૬ ચૈત્ર સુદ પૂનમ	૭ ચૈત્ર વદ એકમ	૮ ચૈત્ર વદ બીજ
૯ ચૈત્ર સુદ ત્રીજ	૧૦ ચૈત્ર વદ ચોથ	૧૧ ચૈત્ર વદ પાંચમ	૧૨ ચૈત્ર વદ સાતમ	૧૩ ચૈત્ર વદ આઠમ	૧૪ ચૈત્ર વદ નોમ	૧૫ ચૈત્ર વદ દશમ
૧૬ ચૈત્ર વદ એકાદશી	૧૭ ચૈત્ર વદ બારસ	૧૮ ચૈત્ર વદ તેરસ	૧૯ ચૈત્ર વદ ચૌદશ	૨૦ ચૈત્ર વદ અમાસ	૨૧ વૈશાખ સુદ એકમ	૨૨ વૈશાખ સુદ બીજ
૨૩ વૈશાખ સુદ ત્રીજ	૨૪ વૈશાખ સુદ ચોથ	૨૫ વૈશાખ સુદ પાંચમ	૨૬ વૈશાખ સુદ છઠ્ઠ	૨૭ વૈશાખ સુદ સાતમ	૨૮ વૈશાખ સુદ આઠમ	૨૯ વૈશાખ સુદ નોમ

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: અગ્નિ અસ્ત્ર ::

અગ્નિ અસ્ત્ર બનાવવાની સામગ્રી :

- ગૌ મુત્ર : ૨૦ લીટર
- કડવા લીમડાના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ
- તીખી મરચીની ચટણી : ૫૦૦ ગ્રામ
- દેશી લસણની ચટણી : ૨૫૦ ગ્રામ
- તમાકુંનો પાવડર : ૫૦૦ ગ્રામ
- આદુની ચટણી : ૫૦૦ ગ્રામ

અગ્નિ અસ્ત્ર બનાવવાની પદ્ધતિ :

- આ મિશ્રણને ઢાંકી ધીમા તાપે ૩ થી ૪ વખત ઉભરા (ઉફાળા) આવે ત્યાં સુધી ગરમ કરી પછી ઠંડુ પડવા દેવું. ત્યારબાદ ૨ દિવસ સુધી સવાર–સાંજ ૧–૧ મિનિટ માટે ઘડીયાળનાં કાંટાની દિશામાં હલાવવું પછી કપડાથી ગાળીને સંગ્રહ કરવો.

છંટકાવ : ૧૫ લીટર પાણીમાં ૫૦૦ મી.લી. અથવા પ્રતિ એકર ૧૦૦ થી ૨૦૦ લી. પાણી + ૬ થી ૮ લી. અગ્નિ અસ્ત્ર

સંગ્રહણ ક્ષમતા : ૩ મહીના સુધી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

નિયંત્રણ : બધા જ પ્રકારની જીવાતો માટે, પ્રકાંડને કોરનાર ઈયળ, ફળોમાં થતી ઈયળ, કળીઓમાં રહેલી ઈયળ કપાસના કાચા જીંડવામાં થતી ઈયળ અને અન્ય તમામ નાની મોટી ઈયળોનું નિયંત્રણ કરે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

મે ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	૧ વૈશાખ સુદ એકાદશી	૨ વૈશાખ સુદ બારસ	૩ વૈશાખ સુદ તેરસ	૪ વૈશાખ સુદ ચૌદશ	૫ વૈશાખ સુદ પૂનમ	૬ વૈશાખ વદ ૧
૭ વૈશાખ વદ બીજ	૮ વૈશાખ વદ ત્રીજ	૯ વૈશાખ વદ ચોથ	૧૦ વૈશાખ વદ પાંચમ	૧૧ વૈશાખ વદ છઠ્ઠ	૧૨ વૈશાખ વદ સાતમ	૧૩ વૈશાખ વદ આઠમ
૧૪ વૈશાખ વદ દશમ	૧૫ વૈશાખ વદ એકાદશી	૧૬ વૈશાખ વદ બારસ	૧૭ વૈશાખ વદ તેરસ	૧૮ વૈશાખ વદ ચૌદશ	૧૯ વૈશાખ વદ અમાસ	૨૦ જેઠ સુદ એકમ
૨૧ જેઠ સુદ બીજ	૨૨ જેઠ સુદ ત્રીજ	૨૩ જેઠ સુદ ચોથ	૨૪ જેઠ સુદ પાંચમ	૨૫ જેઠ સુદ છઠ્ઠ	૨૬ જેઠ સુદ સાતમ	૨૭ જેઠ સુદ સાતમ
૨૮ જેઠ સુદ આઠમ	૨૯ જેઠ સુદ નોમ	૩૦ જેઠ સુદ દશમ	૩૧ જેઠ સુદ એકાદશી			

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: નીમાસ્ત્ર ::

- **નીમાસ્ત્ર બનાવવાની સામગ્રી :**
- પાણી : ૨૦૦ લીટર
- ગૌ મુત્ર : ૧૦ લીટર
- ગાયનું તાજુ છાણ : ૨ કીલો ગ્રામ
- કડવો લીમડો : ૧૦ કીલો ગ્રામ અથવા ૨૦ થી ૩૦ કીલો લીંબોળી ખાંડીને

નીમાસ્ત્ર બનાવવાની પદ્ધતિ :

- આ મિશ્રણને કોથળાથી ઢાંકી ૪૮ કલાક છાયામાં રાખવું. સવાર–સાંજ ૧–૧ મિનિટ માટે ઘડીયાળના કાંટાની દિશામાં હલાવવું પછી કપડાંથી ગાળીને સંગ્રહ કરવો.

છંટકાવ : પ્રતિ એકર ૨૦૦ લીટર ફક્ત નીમાસ્ત્ર, પાણી ભેળવવાનું નથી.

સંગ્રહણ ક્ષમતા : ૬ મહીના સુધી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

નિયંત્રણ : ચૂસીયા જીવાતો, સફેદ માખી, નાની ઈયળોનું નિયંત્રણ કરે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

જૂન ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૨૯-બકરી ઈદ				૧ જેઠ સુદ બારસ	૨ જેઠ સુદ તેરસ	૩ જેઠ સુદ ચૌદશ
૪ જેઠ સુદ પૂનમ	૫ જેઠ વદ બીજ	૬ જેઠ વદ ત્રીજ	૭ જેઠ વદ ચોથ	૮ જેઠ વદ પાંચમ	૯ જેઠ વદ છઠ્ઠ	૧૦ જેઠ વદ સાતમ
૧૧ જેઠ વદ આઠમ	૧૨ જેઠ વદ નોમ	૧૩ જેઠ વદ દશમ	૧૪ જેઠ વદ એકાદશી	૧૫ જેઠ વદ બારસ	૧૬ જેઠ વદ તેરસ	૧૭ જેઠ વદ ચૌદશ
૧૮ જેઠ વદ અમાસ	૧૯ અષાઢ સુદ એકમ	૨૦ અષાઢ સુદ બીજ	૨૧ અષાઢ સુદ ત્રીજ	૨૨ અષાઢ સુદ ચોથ	૨૩ અષાઢ સુદ પાંચમ	૨૪ અષાઢ સુદ છઠ્ઠ
૨૫ અષાઢ સુદ સાતમ	૨૬ અષાઢ સુદ આઠમ	૨૭ અષાઢ સુદ નોમ	૨૮ અષાઢ સુદ દશમ	૨૯ અષાઢ સુદ એકાદશી	૩૦ અષાઢ સુદ બારસ	

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: બ્રહ્માસ્ત્ર ::

મીશ્ર બ્રહ્માસ્ત્ર બનાવવાની સામગ્રી :-

ગૌ મુત્ર : ૨૦ લીટર

કડવા લીંમડાના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ

કરંજના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ, એરંડાના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ

ધતુરાના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ, સીતાફળના પાનની ચટણી : ૨ કીલો ગ્રામ

બ્રહ્માસ્ત્ર બનાવવાની પધ્ધતિ :-

- આ મિશ્રણને ઢાંકીને ધીમા તાપે ૩ થી ૪ વખત ઉભરા (ઉફાળા) આવે ત્યા સુધી ગરમ કરવું પછી ઠંડુ પડવા દેવું. ત્યારબાદ ૨ દિવસ સુધી સવાર-સાંજ ૧-૧ મિનિટ માટે ઘડીયાળના કાંટાની દિશામાં હલાવવું પછી કપડાથી ગાળીને સંગ્રહ કરવો.

છંટકાવ : ૧૫ લીટર પાણીમાં ૫૦૦ મી.લી. અથવા પ્રતિ એકર ૧૦૦ થી ૨૦૦ લી. પાણી + ૬ થી ૮ લી. બ્રહ્માસ્ત્ર

સંગ્રહણ ક્ષમતા : ૬ મહીના સુધી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

નિયંત્રણ : મોટી ઈયળ, ચૂસીયા જીવાતોનું નિયંત્રણ કરે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

જુલાઈ ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૩૦ પ્ર.શ્રાવણ સુદ બારસ	૩૧ પ્ર.શ્રાવણ સુદ ચૌદશ	૨૯-મોહરમ				૧ અષાઢ સુદ તેરસ
૨ અષાઢ સુદ ચૌદશ	૩ અષાઢ સુદ પૂનમ	૪ અષાઢ વદ એકમ	૫ અષાઢ વદ બીજ	૬ અષાઢ વદ ત્રીજ	૭ અષાઢ વદ પાંચમ	૮ અષાઢ વદ છઠ્ઠ
૯ અષાઢ વદ સાતમ	૧૦ અષાઢ વદ આઠમ	૧૧ અષાઢ વદ નોમ	૧૨ અષાઢ વદ દશમ	૧૩ અષાઢ વદ એકાદશી	૧૪ અષાઢ વદ બારસ	૧૫ અષાઢ વદ તેરસ
૧૬ અષાઢ વદ ચૌદશ	૧૭ અષાઢ વદ અમાસ	૧૮ પ્ર.શ્રાવણ સુદ એકમ	૧૯ પ્ર.શ્રાવણ સુદ બીજ	૨૦ પ્ર.શ્રાવણ સુદ ત્રીજ	૨૧ પ્ર.શ્રાવણ સુદ ત્રીજ	૨૨ પ્ર.શ્રાવણ સુદ ચોથ
૨૩ પ્ર.શ્રાવણ સુદ પાંચમ	૨૪ પ્ર.શ્રાવણ સુદ છઠ્ઠ	૨૫ પ્ર.શ્રાવણ સુદ સાતમ	૨૬ પ્ર.શ્રાવણ સુદ આઠમ	૨૭ પ્ર.શ્રાવણ સુદ નોમ	૨૮ પ્ર.શ્રાવણ સુદ દશમ	૨૯ પ્ર.શ્રાવણ સુદ એકાદશી

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: દશપર્ણી અર્ક ::

દશપર્ણી અર્ક બનાવવાની સામગ્રી :–

- પાણી : ૨૦૦ લીટર, ગૌ મુત્ર : ૨૦ લીટર, છાણ : ૨ કી.ગ્રા.

દશપર્ણી અર્ક બનાવવાની પદ્ધતિ :–

- આ મિશ્રણ લાકડીથી હલાવીને ૨ કલાક છાયામાં કોથળાથી ઢાંકવું જેથી જૈવ–રાસાયણિક બંધ તુટી જાય ત્યારબાદ ઉપરોક્ત મિશ્રણ + ૫૦૦ ગ્રામ હળદરનો પાવડર + ૫૦૦ ગ્રામ આદુની ચટણી + ૧૦ ગ્રામ હીંગનો પાવડર
- આ મિશ્રણ હલાવીને આખી રાત કોથળાથી ઢાંકવું.
- બીજા દિવસે સવારે ઉપરોક્ત મિશ્રણ ૧ કિ.ગ્રા. તીખી મરચીની ચટણી + ૫૦૦ ગ્રામ દેશી લસણની ચટણી + ૧ કી.ગ્રા. તમાકુનો પાવડર. આ મિશ્રણને ઢાંકીને વરસાદ અને તડકાથી દૂર છાયામાં રાખવું.
- ત્રીજા દિવસે સવારે

ઉપરોક્ત મિશ્રણ : ૨ કી.ગ્રા. કડવા લીમડાની ડાળીઓ, પાન + ૨ કી.ગ્રા. કરંજના પાન + ૨ કી.ગ્રા. એરંડાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. સીતાફળ/રામફળના પાન + ૨ કી.ગ્રા. ધતુરાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. બિલ્લી પત્ર + ૨ કી.ગ્રા. નગોડના પાન + ૨ કી.ગ્રા. તુલસીની ડાળી, પાન + ૨ કી.ગ્રા. ગલગોટાના ફુલ, છોડ, પાન + ૨ કી.ગ્રા. કડવા કારેલાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. પપૈયાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. આંકડાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. કરંજના + ૨ કી.ગ્રા. આંબાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. જામફળના પાન + ૨ કી.ગ્રા. હળદરના પાન + ૨ કી.ગ્રા. આદુના પાન + ૨ કી.ગ્રા. કરેણના પાન + ૨ કી.ગ્રા. દેશી/રામ બાવળના પાન + ૨ કી.ગ્રા. બોરડીના પાન + ૨ કી.ગ્રા. કુવાડીયાના પાન + ૨ કી.ગ્રા. જાસુદના પાન + ૨ કી.ગ્રા. સરગવાના પાન

ઉપરોક્ત પૈકી પ્રથમ પાંચ ફરજીયાત લેવાના અને બાકી રહેલા કોઈપણ પાંચના પાન પસંદ કરવા ત્યારબાદ આ મિશ્રણને પાણીમાં ડુબાડવું. ૩૦ થી ૪૦ દિવસ સુધી છાયામાં રાખવું.

અગાઉ મુજબ દિવસમાં સવાર–સાંજ, ૧–૧ મિનિટ માટે ઘડીયાળનાં કાંટાની દિશામાં હલાવવું પછી કપડાથી ગાળીને સંગ્રહ કરવો.

છંટકાવ : ૧૫ લીટર પાણીમાં ૫૦૦ મી.લી. અથવા ૧૦૦ થી ૨૦૦ લી. પાણીમાં ૬ થી ૮ લી. દશપર્ણી અર્ક પ્રતિ એકર

સંગ્રહ ક્ષમતા : ૬ મહીના સુધી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

નિયંત્રણ : બધા જ પ્રકારની જીવાતો માટે, ઈયળો, થ્રિપ્સનું નિયંત્રણ કરે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

ઓગષ્ટ ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧૫-સ્વાતંત્ર્ય દિવસ ૧૬-પટેટી ૩૦-રક્ષાબંધન		૧ પ્ર.શ્રાવણ સુદ પૂનમ	૨ પ્ર.શ્રાવણ વદ એકમ	૩ પ્ર.શ્રાવણ વદ બીજ	૪ પ્ર.શ્રાવણ વદ ત્રીજ	૫ પ્ર.શ્રાવણ વદ ચોથ
૬ પ્ર.શ્રાવણ વદ પાંચમ	૭ પ્ર.શ્રાવણ વદ સાતમ	૮ પ્ર.શ્રાવણ વદ આઠમ	૯ પ્ર.શ્રાવણ વદ નોમ	૧૦ પ્ર.શ્રાવણ વદ દશમ	૧૧ પ્ર.શ્રાવણ વદ દશમ	૧૨ પ્ર.શ્રાવણ વદ એકાદશી
૧૩ પ્ર.શ્રાવણ વદ બારસ	૧૪ પ્ર.શ્રાવણ વદ તેરસ	૧૫ પ્ર.શ્રાવણ વદ ચૌદશ	૧૬ પ્ર.શ્રાવણ વદ અમાસ	૧૭ નિજ શ્રાવણ સુદ એકમ	૧૮ નિજ શ્રાવણ સુદ બીજ	૧૯ નિજ શ્રાવણ સુદ ત્રીજ
૨૦ નિજ શ્રાવણ સુદ ચોથ	૨૧ નિજ શ્રાવણ સુદ પાંચમ	૨૨ નિજ શ્રાવણ સુદ છઠ્ઠ	૨૩ નિજ શ્રાવણ સુદ સાતમ	૨૪ નિજ શ્રાવણ સુદ આઠમ	૨૫ નિજ શ્રાવણ સુદ નોમ	૨૬ નિજ શ્રાવણ સુદ દશમ
૨૭ નિજ શ્રાવણ સુદ એકાદશી	૨૮ નિજ શ્રાવણ સુદ બારસ	૨૯ નિજ શ્રાવણ સુદ તેરસ	૩૦ નિજ શ્રાવણ સુદ ચૌદશ	૩૧ નિજ શ્રાવણ સુદ પૂનમ		

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: સપ્ત ધાન્યાંકુર અર્ક ::

- ૧૦૦ ગ્રામ તલ એક વાટકામાં લઈ, તલ ડુબે તેટલું પાણી નાખવું + ૧૦૦ ગ્રામ મગના દાણા + ૧૦૦ ગ્રામ અડદના દાણા + ૧૦૦ ગ્રામ ચોળીના દાણા + ૧૦૦ ગ્રામ મઠના દાણા + ૧૦૦ ગ્રામ દેશી ચણાના દાણા + ૧૦૦ ગ્રામ ઘઉંના દાણા આ મિશ્રણ પાણીમાં ડુબી જાય તેટલુ પાણી નાખવું.
- ત્રીજા દિવસે સાતેય ધાન્યને પાણીમાંથી કાઢી નાખવા પછી તેને સ્વચ્છ કપડામાં અંકુરીત થવા માટે લટકાવી દેવા અને પાણીને સાચવવું. ૧ સે.મી. લંબાઈનો અંકુર થાય ત્યારે તેને બહાર કાઢી ચટણી બનાવવી.
- ત્યારબાદ : ૨૦૦ લીટર પાણી + ૧૦ લીટર ગૌમૂત્ર + ધાન્યનું પાણી + ધાન્યની ચટણી.
- આ મિશ્રણ બરાબર મિક્સ થઈ જાય ત્યાં સુધી લાકડાના હાથા વડે હલાવ્યા બાદ કોથળાથી ઢાંકીને ૨ કલાક રાખવું પછી કપડાંથી ગાળવું.

છંટકાવ : ૪૮ કલાકમાં છંટકાવ કરવો.

સંગ્રહણ ક્ષમતા : ૪૮ કલાક સુધી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૭-જન્માષ્ટમી ૧૯-સંવત્સરી	૧૯-ગણેશ ચતુર્થી ૨૮-ઈદે મિલાદ				૧ નિજ શ્રાવણ વદ બીજ	૨ નિજ શ્રાવણ વદ ત્રીજ
૩ નિજ શ્રાવણ વદ ચોથ	૪ નિજ શ્રાવણ વદ પાંચમ	૫ નિજ શ્રાવણ વદ છઠ્ઠ	૬ નિજ શ્રાવણ વદ સાતમ	૭ નિજ શ્રાવણ વદ આઠમ	૮ નિજ શ્રાવણ વદ નોમ	૯ નિજ શ્રાવણ વદ દશમ
૧૦ નિજ શ્રાવણ વદ એકાદશી	૧૧ નિજ શ્રાવણ વદ બારસ	૧૨ નિજ શ્રાવણ વદ તેરસ	૧૩ નિજ શ્રાવણ વદ તેરસ	૧૪ નિજ શ્રાવણ વદ ચૌદશ	૧૫ નિજ શ્રાવણ વદ અમાસ	૧૬ ભાદરવા સુદ એકમ
૧૭ ભાદરવા સુદ બીજ	૧૮ ભાદરવા સુદ ત્રીજ	૧૯ ભાદરવા સુદ ચોથ	૨૦ ભાદરવા સુદ પાંચમ	૨૧ ભાદરવા સુદ છઠ્ઠ	૨૨ ભાદરવા સુદ સાતમ	૨૩ ભાદરવા સુદ આઠમ
૨૪ ભાદરવા સુદ નોમ	૨૫ ભાદરવા સુદ એકાદશી	૨૬ ભાદરવા સુદ બારસ	૨૭ ભાદરવા સુદ તેરસ	૨૮ ભાદરવા સુદ ચૌદશ	૨૯ ભાદરવા સુદ પૂનમ	૩૦ ભાદરવા વદ એકમ

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: આચ્છાદન (મલ્ચિંગ) :: ધરતીની ચાદર

- પાક હોય તેમા વચ્ચેની ખુલી જમીનને ઢાંકવું : ઘઉંનું કુંવળ, બાજરીનું વધારાનું ભુસુ, સુક્ષ્મ કચરો વગેરે જમીન ઢાંકે તેવું કોઈપણ પરાળ.
- જેનાથી જમીનનો ભેજ જળવાય રહે અને ઓછા પિયતની જરૂર પડે.
- જમીનમાં હ્યુમસનું પ્રમાણ વધે છે.
- જમીનના હજારો સુક્ષ્મ બેક્ટેરીયા, જીવાણું, અળસીયા અને ખોરાક મળે જેથી છોડનો વિકાસ સારો થાય.

:: વાફસા ::

- માટીના બે કણ વચ્ચેની જગ્યામાં ૫૦ ટકા હવા તથા ૫૦ ટકા પાણીની વરાળ, વાફસા એટલે એક પ્રકારનો ભેજ, પાકને પાણીની નહી ભેજની જરૂર છે.

:: મીશ્ર પાક ::

- જમીનમાં એક જ પાક ન કરતા જુદા જુદા પાકોનું મીશ્રણ વાવવું જેનાથી કોઈ એક પાકનું નુકશાન થાય તો બીજા પાકનું વળતર મળી રહે અને એકાદ પાકનો ભાવમાં ફેરફાર રહે તો પણ આવકમાં બેલેન્સ રહે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

ઓક્ટોબર ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧ ભાદરવા વદ બીજ	૨ ભાદરવા વદ ત્રીજ	૩ ભાદરવા વદ પાંચમ	૪ ભાદરવા વદ છઠ્ઠ	૫ ભાદરવા વદ સાતમ	૬ ભાદરવા વદ સાતમ	૭ ભાદરવા વદ આઠમ
૮ ભાદરવા વદ નોમ	૯ ભાદરવા વદ દશમ	૧૦ ભાદરવા વદ એકાદશી	૧૧ ભાદરવા વદ બારસ	૧૨ ભાદરવા વદ તેરસ	૧૩ ભાદરવા વદ ચૌદશ	૧૪ ભાદરવા વદ અમાસ
૧૫ આસો સુદ એકમ	૧૬ આસો સુદ બીજ	૧૭ આસો સુદ ત્રીજ	૧૮ આસો સુદ ચોથ	૧૯ આસો સુદ પાંચમ	૨૦ આસો સુદ છઠ્ઠ	૨૧ આસો સુદ સાતમ
૨૨ આસો સુદ આઠમ	૨૩ આસો સુદ નોમ	૨૪ આસો સુદ દશમ	૨૫ આસો સુદ એકાદશી	૨૬ આસો સુદ બારસ	૨૭ આસો સુદ ચૌદશ	૨૮ આસો સુદ પૂનમ
૨૯ આસો વદ એકમ	૩૦ આસો વદ બીજ	૩૧ આસો વદ ત્રીજ				૨-ગાંધી જયંતિ ૨૪-દશેરા ૩૧-સરદાર પટેલ જયંતિ

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: મિશ્રપાક પદ્ધતિ ::

મિશ્રપાક પદ્ધતિના ફાયદા :–

- મિશ્રપાક પદ્ધતિમાં મુખ્યત્વે એકદળ (બાજરો–જૂવાર) સાથે દ્વિદળ (મગ, અડદ વગેરે) નું વાવેતર કરવાથી એકદળ વાળા છોડને નાઈટ્રોજન દ્વિદળ માંથી મળી રહે.
- મિશ્રપાક પદ્ધતિથી એક પાકનો માર્કેટભાવ ઓછો મળે તો તેની સામે બીજા આંતરપાકના ભાવ મળી રહેતા આર્થિક ફાયદો થાય છે.
- એક પાક નિષ્ફળ જાય તો તેની સામે બીજો પાક સફળ થાય છે. ખેડૂત પગભર રહી શકે.
- ગલગોટા, મિશ્રપાકમાં વાવતા સુચિયા જીવાત અને ઈયળોનો કંટ્રોલ થાય છે. અને સાથે તેના મૂળમાં આલ્કલોઈડસ તત્વ હોવાથી તે મૂળગાંડિકા જે કૃમિથી થાય તેની સામે રક્ષણ આપે છે.
- સૂર્યમુખી પણ આંતરપાકમાં વાવતા તે સુચિયા જીવાત સામે રક્ષણ આપે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

નવેમ્બર ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧૨-દિવાળી ૧૪-નૂતન વર્ષ ૧૫-ભાઈબીજ	૨૭-ગુરૂનાનક જયંતિ દેવ દિવાળી		૧ આસો વદ ચોથ	૨ આસો વદ પાંચમ	૩ આસો વદ છઠ્ઠ	૪ આસો વદ સાતમ
૫ આસો વદ આઠમ	૬ આસો વદ નોમ	૭ આસો વદ દશમ	૮ આસો વદ દશમ	૯ આસો વદ એકાદશી	૧૦ આસો વદ બારસ	૧૧ આસો વદ તેરસ
૧૨ આસો વદ ચૌદશ	૧૩ આસો વદ અમાસ	૧૪ કારતક સુદ એકમ	૧૫ કારતક સુદ બીજ	૧૬ કારતક સુદ ત્રીજ	૧૭ કારતક સુદ ચોથ	૧૮ કારતક સુદ પાંચમ
૧૯ કારતક સુદ છઠ્ઠ	૨૦ કારતક સુદ આઠમ	૨૧ કારતક સુદ નોમ	૨૨ કારતક સુદ દશમ	૨૩ કારતક સુદ એકાદશી	૨૪ કારતક સુદ બારસ	૨૫ કારતક સુદ તેરસ
૨૬ કારતક સુદ ચૌદશ	૨૭ કારતક સુદ પૂનમ	૨૮ કારતક વદ એકમ	૨૯ કારતક વદ બીજ	૩૦ કારતક વદ ત્રીજ		

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

:: ખેડૂતનો ખરો મિત્ર દેશી અળસીયું ::

દેશી અળસિયાના ૧૬ લક્ષણો :-

- દેશી અળસિયુ માટી જ ખાય છે.
- અનુકૂળ વાતાવરણ ન મળે તો બીજે જતુ રહે અથવા જમીનમાં નીચે સુષુપ્ત અવસ્થા ધારણ કરી લે છે.
- દેશી અળસિયા જુદા-જુદા તાપમાનમાં પણ કામ કરી શકે છે.
- અળસીયા ૨૪ કલાકની અંદર ૭ વખત જમીનમાં ઉપર આવે છે અને બીજા માર્ગેથી નીચે જાય છે. આમ કુલ ૧૪ છીદ્રો બનાવે છે. જેનાથી હવાની અવર-જવર ભરપુર પ્રમાણમાં થાય છે.
- અળસિયાના મળમાં તેણે ખાધેલી માટી કરતા

  ૭ % વધારે નાઈટ્રોજન　　૯ % વધારે ફોસ્ફરસ

  ૧૧ % વધારે પોટાશ　　૬ % વધારે ચૂનો

  ૮ % વધારે મેગ્નેશીયમ　　૧૦ % વધારે સલ્ફર

  ઉપરાંત જમીનને જરૂરી અન્ય સૂક્ષ્મ તત્વો વિપુલ માત્રામાં હોય છે. જમીનને સુજલામ-સુફલામ બનાવે છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

॥ कृषिमूलम् जगत् सर्वम् ॥

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, ખાપટ

જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી,
ખાપટ - ૩૬૦૫૭૯, જીલ્લો - પોરબંદર

ડીસેમ્બર ૨૦૨૩

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરૂવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૩૧ માગશર વદ ચોથ	૨૫-નાતાલ				૧ કારતક વદ ચોથ	૨ કારતક વદ પાંચમ
૩ કારતક વદ છઠ્ઠ	૪ કારતક વદ સાતમ	૫ કારતક વદ આઠમ	૬ કારતક વદ નોમ	૭ કારતક વદ દશમ	૮ કારતક વદ એકાદશી	૯ કારતક વદ બારસ
૧૦ કારતક વદ બારસ	૧૧ કારતક વદ તેરસ	૧૨ કારતક વદ અમાસ	૧૩ માગશર સુદ એકમ	૧૪ માગશર સુદ બીજ	૧૫ માગશર સુદ ત્રીજ	૧૬ માગશર સુદ ચોથ
૧૭ માગશર સુદ પાંચમ	૧૮ માગશર સુદ છઠ્ઠ	૧૯ માગશર સુદ સાતમ	૨૦ માગશર સુદ આઠમ	૨૧ માગશર સુદ નોમ	૨૨ માગશર સુદ દશમ	૨૩ માગશર સુદ બારસ
૨૪ માગશર સુદ તેરસ	૨૫ માગશર સુદ ચૌદશ	૨૬ માગશર સુદ પૂનમ	૨૭ માગશર વદ એકમ	૨૮ માગશર વદ બીજ	૨૯ માગશર વદ બીજ	૩૦ માગશર વદ ત્રીજ

પ્રાકૃતિક કૃષિ (Natural Farming)

હ્યુમસ એટલે શું ?

- હ્યુમસ એટલે હવા, ભેજ અને જમીનનું ચોક્કસ મિશ્રણ.
- જમીનની ઉપરના ભાગમાં (૪ થી ૫ ઈંચ) હ્યુમસ નિર્માણ થતા ઉત્પાદન ક્ષમતામાં વધારો થાય છે.

હ્યુમસ નિર્માણ ક્યારે થાય ?

- હ્યુમસના નિર્માણમાં કુદરતી મલ્ચિંગ (જેમાં વેલાવાળા શાકભાજી, ધાન્ય પાકનાં પરાળ, કઠોળ પાકના પાંદ–ડાળી વિગેરે) અને દેશી ગાયનું છાણ મહત્વનો ભાગ ભજવે છે.
- કુદરતી મલ્ચિંગથી જમીન ઢંકાય જાય એટલે જમીન ઉપર અંધારૂ અને ઠંડક રહે આવા વાતાવરણમાં જમીનમાં ઉંડે ૨૫–૩૦ ફુટ ઉંડા બધા જ પ્રકારના પોષક તત્ત્વો હોય છે.
- નીચેના બેક્ટેરીયા ઉપર અંધારૂ અને ઠંડક વાળુ વાતાવરણ મળતા ઉપર આવે છે અને નીચેના બધા જ પ્રકારના તત્ત્વો છોડના મુળને આપે છે એટલે કોઈ પ્રકારના તત્ત્વો બહારથી લાવવા પડતા નથી.
- એમા જીવામૃત આપવાથી આ બેક્ટેરીયાની કામગીરી ડબલ થાય છે. માટે હ્યુમસ નિર્માણ જરૂરી છે.

દિવસનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રિનાં ચોઘડિયા

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

॥ कृषिमूलम् जगत् सर्वम् ॥